

Tallinna 21. kooli ettevõtlusõppe moodul

Tallinna 21. Kool arendab ettevõtlikkust ja ettevõtluspädevust ning õpetab ettevõtlusteadmisi läbi kõigi kooliastmete. Ettevõtlusmoodul on täienduseks kooli õppekavale kõigis kooliastmetes.

Õppe aluseks on riiklik õppekava, Edu ja Tegu programmi ettevõtluspädevuse kujundamise mudel, ettevõtlusõppe kava põhikoolile ning JA Eesti majandus- ja ettevõtlusõppe programmid. Koostöö ettevõtjatega seob õpet praktilise ettevõtlusega ja toetab ettevõtluspädevuse kujunemist.

ETTEVÕTLUSÕPE PÕHIKOO LIS

Ettevõtluspädevuse kujundamisega ja ettevõtlusõppega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) püstitab eesmä rke, vastutab oma ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 2) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;
- 3) on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes;
- 4) kirjeldab enda võimeid, oskusi ja võimalusi tegutsemiseks ettevõtliku kodanikuna või ettevõtjana;
- 5) mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste tähtsust konkureerimiseks tööturul;
- 6) teeb eesmärgipäraseid valikuid raha kasutamisel;
- 7) tegutseb säästliku ja keskkonnateadliku tarbijana.

Kool rakendab vastavalt kooli õppekavale JA Eesti majandusõppe programme „7 sammu“ ja „Mini-minifirma“ ning lähtub „Edu ja tegu“ programmi ettevõtluspädevuse kujundamise mudelist. Programmi läbimine aitab õpilasel areneda ettevõtlikuks, loovaks ja aktiivseks kodanikuks, kes mõistab ümbritsevat majanduselu ning motiveerib end jätkuvaiks õpinguiks. Osalejad õpivad koostöös ettevõtjatega tundma rolle, mida nad täidavad üksikisikute, tarbijate ja töötajatena. Aktiivõppetegevused, kohtumised ettevõtjatega ja ettevõttekülastused aitavad õpilastel paremini mõista seoseid koolis õpitava ning igapäevase praktilise majandustegevuse vahel, samuti omandatava hariduse ja töö vahel.

Õpe vastab põhikooli riikliku õppekava I ja II astme eesmärkidele ja ettevõtluspädevuse mudelis toodud õpitulemustele ning kujundab õpilastes kõiki üldpädevusi, eeskätt ettevõtlikkust.

Õppe kirjeldus ja maht I kooliastmes

Ettevõtlusõppe maht on 2.-3. klassis 35 tundi aastas. Rakendatakse JA Eesti programmi algkoolile „7 sammu“. Programmi õpetatakse ja käsitletakse igapäevaeluga seostatult ja tegevused võimaldavad õpilastel teha iseseisvaid valikuid. Kaks kolmandikku mahust on suunatud praktilistele tegevustele ja loovuse arendamisele, rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides. Praktilised tööd on konkreetse üksikteema või materjali kohta. Selleks tehakse koostööd ettevõtjaga, kes vähemalt kaks korda programmi jooksul jagab õpilastele ettevõtluskogemust klassis või ettevõtte külastuse käigus.

Õppe sisu ja teemad jaotuvad erinevate klasside vahel ja õpetaja valib, milliseid teemasid õpetada eraldi tunnis ja milliseid integreerituna teiste teemadega üldõpetuses. Samuti lõimitakse õpet riikliku õppekava läbivate teemadega. Õpet alustatakse 2. klassist teemaga „Meie ise“ ja jätkub teemaga „Meie perekond“. Rakendatakse lõimingat matemaatika, tööõpetuse, inimese- ja loodusõpetusega.

Õppe kirjeldus ja maht II kooliastmes

Ettevõtlusõppe maht muusika ja inglise keele suunaga klassides on 20, robotika-ettevõtluse suunaga klassides 35 tundi, ainet õpetatakse 5. klassis JA Eesti programmi „Mini-minifirma“ järgi.

Ainet käsitletakse igapäevaeluga seostatult, teostades oma äriideed mini-minifirmas. Kaks kolmandikku valikõppeaine mahust on suunatud praktilistele tegevustele ja loovuse arendamisele. Õpilased teevad läbi lihtsustatud ettevõtlusprotsessi firma loomisest, äriidee leidmisest toote või teenuse teostamise ja müügin. Iseseisvateks tegevusteks on kodused ülesanded, rühmatööd. Meeskonnatööna osaletakse toote või teenuse väljamõtlemises ja arenduses, rakendades igaühe loovust. Käelist osavust arendab toodete valmistamine ja suhtlemis- ja esinemiskogemust annab müügitöö koolis ja mujal laatadel.

Õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud ja õppekäigud kohalikkude ettevõttesse ja kohtumised ettevõtjatega. Õpilased saavad teavet erinevatele elukutsetele esitatavate nõuete kohta, tutvuvad töötaja ja ettevõtja (tööandja) rollidega, õpivad hindama oma oskusi, soove, arenguvajadusi ning arenguvõimalusi, hindama nii töötaja kui ettevõtja (tööandja) rolli. Tootmisettevõtte külastus aitab mõtestada kaasaegse tehnoloogia tundmise tähtsust, tööjaotuse ja koostöö vajalikkust kvaliteetse tulemuse saavutamiseks reaalses ettevõtluskeskkonnas. Õpilastes arendatakse ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi ning juhtimise ja meeskonnatöö oskusi, finantskirjaoskust.

Ettevõtlusõpe on tihedalt lõimitud teiste õppeainetega nagu inimeseõpetus, loodusõpetus, emakeel ja inglise keel, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus, robotika, matemaatika, karjääriõpe. Õppes kasutatakse nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi. Mini-minifirma programmi praktiline väljund on kooli laat või mõnest teisest õpilaslaadast osavõtt.

Õppe kirjeldus ja maht III kooliastmes

Ettevõtlusõppe maht on 35 tundi, ainet õpetatakse 8. klassis. Õpitulemuste saavutamiseks rakendab kool JA Eesti ettevõtlusõppe programmi „Minifirma“ ja lõimib seda Edu ja Tegu programmi põhikooli ainekavaga. Õpe annab lisaks ettevõtlusteadmistele praktilise ettevõtluskogemuse ja kujundab õpilastes kõiki üldpädevusi, eeskätt ettevõtluspädevust.

Ettevõtlusõpe on jagatud kolmeks suuremaks teemaks: ettevõtluskeskkond, võimalused töömaailmas ning finantsid, mis annavad ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas. Teadmised ja oskused omandatakse praktilise minifirma tegevuse käigus.

Programmi läbimine aitab õpilastel areneda ettevõtlikuks, loovaks ja aktiivseks õpilaseks, kes mõistab ümbritsevat majanduselu ning motiveerib end jätkuvaiks õpinguiks ja karjäärivalikuks. Minifirma programmis osalejad loovad õpiettevõtte, leiavad ja teostavad praktiliselt oma äriidee, osalevad tootmises ja müügiotsustades kuni minifirma tegevuse lõpetamiseni ühe õppeaasta jooksul. Koostöö ettevõtjatega õpitakse tundma rolle, mida nad täidavad ettevõtjatena, üksikisikute, tarbijate ja töötajatena. Aktiivõppetegevused, kohtumised ettevõtjatega ja ettevõttekülastused aitavad õpilastel paremini mõista seoseid koolis õpitava ning igapäevase praktilise majandustegevuse vahel, samuti omandatava hariduse ja tulevase karjäärivaliku vahel.

Ettevõtlusõpe on tihedalt lõimitud teiste õppeainetega, tuginedes matemaatika-, geograafia- ja ajalooõpetusele, käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse tundides omandatud oskustele ning toetades ühiskonna- ja inimeseõpetuse õppimist, karjääriõpet ja elukutsevalikut.

Õpilase teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse arendamiseks kasutatakse õppes IKT võimalusi: teabeallikaid, interaktiivseid ettevõtlusmänge, JA Eesti õpilasfirma keskkonda ja digijuhendeid (jne). Ettevõtluspädevuse kujundamiseks kasutatakse lisaks praktilisele minifirma teostamisele ka simulatsiooniülesandeid, rühmatöid, rollimänge, tehakse koostööd ettevõtjatega ettevõtlustunnis ja ettevõttekülastustel.

Igal minifirmal on võimalusel ettevõtjast mentor või õpilasfirma programmi läbinud nooremmentor, oma kooli 12. klassi õpilane, kes nõustab minifirmat erinevatel etappidel, aitab tootearenduses, turunduses ja firma rahaasjade planeerimisel.

Minifirma programmi saab õpilase valikul teostada loovtööna, mis on põhikooli lõpetamise tingimuseks.

Hindamine põhikoolis

Ettevõtlusõppes rakendatakse kooli hindamisjuhendit. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust. Õpitulemusi hinnatakse I kooliastmes kujundavalt, kirjeldavate sõnaliste hinnangutega vastavalt õpilase võimetekohasele sooritusele. II ja III kooliastmes lisanduvad kujundavale hindamisele hinded õppeprotsessi eduka läbimise ja teadmiste, oskuste omandamise mõõtmiseks. Hindamise aluseks on teadmised, töö iseseisev sooritus, loovus, iseseisva töö oskus, osalemine rühmatöodes ja aruteludes ning üldine korrektsus. Kooliastme kokkuvõttes hinnangus kajastub, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

Füüsiline õpikeskkond ja koostöö ettevõtjatega

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus. Õppesse kaasatakse ettevõtjaid erinevate teemade praktiliseks käsitlemiseks ja ametite tutvustamiseks klassis või ettevõttes. Kool võimaldab mini-minifirma ja minifirma programmi teostajatele osalemist väljaspool kooli JA Eesti korraldatud üritustel. Mini-minifirma ja minifirma programmis kaasatakse võimalusel õpilastele juhendajateks ettevõtjatest mentoreid ja nooremmentoreid - oma koolis õpilasfirma programmi läbinud gümnaasiumiastme õpilasi.

Õppevara

- 1) JA Eesti õppematerjalide komplektid I II kooliastme õpilasele;
- 2) JA Eesti metoodilised käsiraamatud õpetajale;
- 3) JA Eesti minifirma juhend;
- 4) JA Eesti interaktiivsed juhendid ja e-õppe moodul ettevõtlusega tutvumiseks;
- 5) JA Eesti juhendid ettevõtjaga kohtumiseks ja ettevõttekülastuseks;
- 6) Majanduse- ja finantskirjaoskuse õppematerjalid. E-koolikott;
- 7) Ettevõtluspädevuse mudel. Edu ja Tegu programm, Innove.
- 8) Ettevõtlusõppe ainekava põhikoolile. Edu ja Tegu programm, Innove.
- 9) Ettevõtlusõppe digiülesanded ja materjalid HITSA Moodle keskkonnas.

ETTEVÕTLUSÕPE GÜMNAASIUMIS

Vastavalt kooli õppekavale toimub ettevõtlusõpe gümnaasiumi astmes 11. klassis. Selle eelduseks on majandusõppe kursuse läbimine 10. klassis.

Õppes rakendatakse JA Eesti Õpilasfirma programmi, kus õpilased saavad praktiliste tegevuste käigus tunnetada ja arendada oma ettevõtlikkust, oskusi ja võimalusi **tegutseda ettevõtjana**.

Ettevõtluspädevuse kujundamisega ja ettevõtlusõppega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) omab teadmisi, oskusi, mis võimaldavad tal olla ettevõtlik kodanik ja ettevõtja;
- 2) mõtestab ettevõtlusvõimalusi, lähtudes enda huvidest, eesmärkidest, arengupotentsiaalset, oskustest ja eeldustest (loovus, uuendusmeelsus, riskijulgus) ning keskkonnast.
- 3) väärtustab keskkonda ning säästvat eluhoiakut,
- 4) lahendab probleeme ja rakendab erinevaid uurimismeetodeid.

Õppe sisu

Ettevõtlusõppe ainetundide maht on 70 tundi, millest pool on praktilised tegevused ja iseseisvad töö õpilasfirmas. Õpilasfirma (ÕF) programm on üles ehitatud väikefirma tegutsemise põhimõtetele ja registreeritakse JA Eesti juures, kes kehtestab tegutsemise reeglid ja annab tegevusloa. Õpilased loovad oma firma, valivad toote või teenuse, jagavad ametid ja tööülesanded. Alustamisel koostatakse äriplaani või ärimudel, mida tegevuse käigus järgitakse. Õpilased toodavad ja müüvad oma tooteid või osutavad teenuseid. Õppeperioodi lõpus õpilasfirma tegevus lõpetatakse. Programmi käigus omandatakse ÕF juhtimise ja meeskonnatöö oskusi. Aktsionäri või juhina osaletakse otsuste vastuvõtmises. ÕF töötajad teenivad palka tootjate, müüjate või juhtidena. Kogu tegevuse vältel peetakse finantsarvestust ja ÕF tegevuse lõpetamisel koostatakse aastaaruanne.

Õppeprotsessis on olulisel kohal praktilised tegevused, arutelud, ajurünnakud, rollimängud, rühmatööd, õppekäigud ettevõtetesse ja kohtumised ettevõtjatega. Igal õpilasfirmal on ettevõtjast või spetsialistist mentor ja Õpilasfirma programmi vilistlasest nooremmentor, kes nõustavad õpilasfirmat erinevates tegevuslõikudes kogu õpilasfirma tegevuse vältel.

Hindamine

Ettevõtlusõppe õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega lähtudes kooli hindamisjuhendist. Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, praktiliste tööde täitmise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel, arutluse, argumenteerimise ning seoste loomise oskust, õpilase osalemist rühmatöodes ja aruteludes.

Ettevõtluskursus lõpeb õpilasfirma tegevusaruande esitamise ja kaitsmisega. Õpilane saab soovi korral sooritada koolieksami majandus- ja ettevõtlusõppes või rahvusvahelise ettevõtluseksami ESP (Entrepreneurial Skill Pass) koolieksamina. Õpilasfirma programmi teostamisega sooritatakse kohustuslik praktiline töö gümnaasiumis.

Õppekeskkond ja koostöö ettevõtjatega

Kool korraldab õpet vastavalt püstitatud eesmärkidele ning selleks valitud meetoditele. Õpet aitab mitmekesisel hea internetiühendus ja toimivad audiovisuaalsed vahendid. Kool võimaldab õpilasfirmadel korraldada ettevõtluspäeva ja müügiüritusi koolis, osaleda laatadel, müügiüritustel ja ettevõtlusteemalistes projektides ning õpilasfirma koolitustel Eestis ja välismaal. Õppe sidumiseks reaalse ettevõtlusega võimaldab kool kohtumisi erinevate elukutsete esindajatega ja ettevõtjatega koolis, jälgida nende tööd töövarjana töökohal, korraldada õppekäike ettevõtetesse ning kaasata ettevõtjaid tundide läbiviimisse ja mentoritena õpilasfirmadele.

Õppevara

- 1) Majandusõpik gümnaasiumile. (2018). Junior Achievement Eesti SA.
- 2) Õpilasfirma tööjuhend. (2018). Junior Achievement Eesti SA.
- 3) Saal, T., Teder, J., Ohlau, A., Kull, A., jt.(2012). Ettevõtlikkusest ettevõtluseni: gümnaasiumiõpik. Sihtasutus Teadlik Valik.
- 4) JA Eesti juhendid ettevõtjaga kohtumiseks ja ettevõttekülastuseks;
- 5) Majanduse- ja ettevõtlusõppe materjalid. E-koolikott;
- 6) Ettevõtluspädevuse mudel. Edu ja Tegu programm, Innove.
- 7) Ettevõtlusõppe digiülesanded ja materjalid HITSA Moodle keskkonnas.